

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ЯК ОДНІЄЇ ІЗ СКЛАДОВИХ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В ПІДГОТОВЦІ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ

Волкова С.Є., Козлова О.Ф.

**Комунальний вищий навчальний заклад “Житомирський базовий
фармацевтичний коледж ім. Г.С. Протасевича”**

Рівень професійної підготовки фармацевта до здійснення того чи іншого виду діяльності є результатом засвоєння певної системи знань, навичок та умінь. Саме розуміння суті і соціальної значимості своєї професії завжди бути готовим до постійного професійного зростання, отримання нових знань, оволодіння інформаційною і комунікативною культурою, володіння професійною лексикою, знанням нормативних та законодавчих актів, що регламентують фармацевтичну діяльність, особливостей підприємницької діяльності у фармацевтичній сфері, структури управління фармацевтичною галуззю та базові уявлення про вплив лікарських засобів на різноманітні організації біологічних систем та організм у цілому буде сприяти формуванню професійних якостей, а в подальшому – і професійній майстерності.

Освіта, таким чином, виступає як рівень професійної підготовленості, досягнутої студентами в процесі здобування знань.

Професійне навчання – двосторонній процес взаємодії тих, хто навчає і тих, хто вчиться, тому головним є озброєння студентів системою знань, навичок і вмінь, передбачених навчальними програмами і видами практичної діяльності з даної спеціальності.

Процес професійного навчання виконує ряд інших функцій, без яких неможливо досягнути професійної майстерності:

- виховну функцію (формування відповідального ставлення до своєї роботи, колективу, товаришів по роботі, до інтересів свого підприємства);
- розвивальну функцію (розвиток творчих здібностей, розумових та фізичних якостей особистості, здатність використовувати знання й уміння в

галузі біології, хімії для освоєння фундаментальних розділів фармацевтичної науки та практики);

- функцію психологічної підготовки (формування психологічної готовності до ефективної діяльності, психологічної стійкості до несприятливих факторів виробництва і соціального середовища, застосування на практиці принципів етики та деонтології, розуміння соціальних наслідків своєї професійної діяльності, консультувати з приводу застосування лікарських засобів).

Практика свідчить, що дехто з викладачів ототожнює навчання з простою передачею студентам знань, формуванням у них навичок та умінь. Це спрощене уявлення про навчання помилкове. У процесі навчання викладачу необхідно досягти активного і свідомого ставлення студентів до процесу навчання, пробудити в них бажання до самостійного і постійного підвищення рівня своєї освіти і кваліфікації. Ще стародавньогрецький історик Плутарх говорив : «Розум – не жбан , який треба наповнити, а вогнище, яке треба розпалити». Тому в процесі професійного навчання важливо не лише озброїти студентів професійними знаннями, навичками та вміннями, а й методами, прийомами їх набуття і застосування.

Таким чином, професійне навчання являє собою цілеспрямований, взаємопов'язаний процес діяльності викладача і студентів, що веде останніх від незнання, до знання, від невміння до вміння і до професійної майстерності.

У кожному конкретному випадку зміст професійного навчання специфічний, він залежить від цілей професійного процесу, завдань професійного навчання, тобто від того, чому треба навчитися, щоб виробляти ті чи інші матеріальні і духовні цінності, і від того, яких конкретних професійно – економічних знань необхідно набути учасникам навчального процесу для успішної діяльності.

Це те, що стосується змістовної сторони процесу навчання. Але існує і своєрідний «каркас», на якому цей зміст кріпиться в психіці студента. Тому навчити - це створити такі умови, щоб ті, хто навчається, змогли засвоїти певну систему знань, навичок і вмінь, які стануть запорукою успішної професійної діяльності.

Основу професійної майстерності складають знання як відбиття у свідомості студента навчальної інформації у формі закріплених в пам'яті образів, уявлень, понять, категорій і правил та зв'язків між ними.

Головна ознака засвоєння знань – це здатність тих, кого вчили, відтворювати те, чого їх навчили (творчо, осмислено і збагаченим власним досвідом).

Процес переходу від знання до професійної майстерності проходить через етапи повільного, але правильного виконання професійного прийому (способу дії), правильної і швидкої діяльності і, нарешті, вміння ефективно здійснювати професійну діяльність. Цей процес починається з формування у студентів простих умінь як здатність майбутнього фахівця на основі набутих знань виконувати правильні практичні дії.

У ході професійного навчання необхідно формувати різні за змістом навички: розумові (навичка усних розрахунків, оцінювання показників приладів тощо), сенсорні (здатність ефективно виконувати дії з приладами,

комп'ютером тощо). У реальному трудовому процесі всі ці навички використовуються одночасно, шляхом злиття простих навичок у складні.

Процес формування навичок полягає в тому, що, розвиваючи навичку, викладач спочатку формує у студента уявлення (образ) про дію, професійну операцію, виконання яких слід навчитися. Потім формується вміння повільного і правильного виконання цієї дії. Після цього йде процес прискорення її виконання (автоматизація). І лише на базі засвоєних простих навичок розвивається комплекс необхідних автоматизованих дій, які ведуть до формування стереотипів виконання виробничих завдань.

Формування складних умінь – це процес розвитку у студентів здібності цілеспрямовано, ефективно і творчо використовувати набуті знання, прості уміння і навички розв'язання виробничих завдань, здійснення професійної діяльності. Слід враховувати характерну особливість умінь – у них завжди наявний елемент особистої творчості, який дозволяє студентам діяти впевнено, ініціативно і правильно в різних професійних ситуаціях. Доведення умінь до високого ступеня досконалості означає формування професійної майстерності. У цьому полягає кінцева мета професійного навчання. Тому в навчанні важливе значення мають вправи і тренування з метою вироблення у студентів необхідних виробничих навиків, які дозволять швидко, легко, правильно й ефективно здійснювати професійні операції.

У сучасних умовах, коли технічне оснащення виробництва значно розширилося, ускладнилася роль навичок у практичній діяльності. Сучасне устаткування, професійні технології, як ніколи раніше потребують точності, чіткості, різноманітності і швидкості виконання виробничих операцій.

Умовами успішності формування навиків та вмінь є :

- наявність достатньої навчальної мотивації (інтерес, розуміння й значущості тощо);
- наявність у студентів необхідних знань, професійного досвіду;
- точне визначення завдання, мети і способів її досягнення;
- поступовість і посиленість ускладнення завдань, їх розв'язання;

- різноманітність умов навчання, наближення їх до умов професійної діяльності;

- достатня кількість практичних баз.

Процес умінь починається із:

- злиття знань і навичок у процесі виконання виробничих дій;

- уміння здійснювати професійну діяльність;

- перенесення засвоєних умінь у нові виробничі ситуації, на розв'язання нових завдань;

- появи професійних якостей і навичок;

- розвитку нових виробничих умінь і якостей у різних професійних умовах.

У процесі практичного застосування знань, навичок та вмінь у реальних умовах студенти розвивають професійно важливі психологічні якості і звички: дисциплінованість, самостійність, уважність, акуратність, обережність, певний порядок початку і завершення діяльності тощо.

Професійна майстерність – це сукупність засвоєних студентом в процесі навчання і розвинутих у практичній діяльності знань, навичок і вмінь, а також професійних якостей і звичок, які дозволяють з високою ефективністю виконувати професійні обов'язки. Формування майстерності – кінцева мета професійного навчання.

Отже, якість професійних навичок і вмінь визначається глибиною і міцністю знань, що лежать в їхній основі. Чим свідоміше студенти засвоїли знання, тим успішніше в них формуються навички і вміння, які дозволяють ефективно здійснювати професійну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна 21 століття).
2. Немов Р.С. Психологія: Учебник для студентів высш. Пед.учебн. заведений. В 3-х кв. – М.:Просвещение, 1995.

3. Петровский В.А. Личность в психологии: парадигма субъективности. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996.
4. Погребняк В., Ятченко А. Новая парадигма: Реальность и проблемы / Развитие национальной освіти в мировом контексте // Рідна школа. – 1994. – С. 5-7
5. Положення про державний вищий заклад освіти // Постанова Кабінету Міністрів Україна від 5 вересня 1996 р., - № 1074.
6. Ступарик Б.М. Про мету національного виховання в Україні // Педагогіка і психологія. – 1996. - №2. – С. 87-95.
7. Чудновский В.Э. Воспитание способностей и формирование личности. – М.: Знание, 1986.
8. Чеснокова И. И. Проблема самопознания в психологии. – М., 1977.
9. Яблонко В.Я. Психолого-педагогічні основи навчання професійної діяльності: Навч. посібник. – Миколаїв: МННЦ ОДУ, 1999.
10. Яблонко В.Я. Основи психології особистості. Навч. посібник. – Миколаїв: МННЦ ОДУ, 2000.
11. Якиманская И.О. Разработка технологии личности – ориентированного обучения // Вопросы психологии. – 1995. - №2. С.31-41.